

Pinja Perholehto sd ym.

Kirjallinen kysymys rahankeräyslain Ukrainan tukemiselle asettamista esteistä

Eduskunnan puhemiehelle

Venäjä aloitti laajan ja bruttaalin hyökkäyssotansa Ukrainassa jo yli tuhat päivää sitten. Suomi on tukenut Ukrainaa monin tavoin ensimmäisistä päivistä saakka. Tätä on välttämätöntä jatkaa ja yhä vahvistaa.

Myös yksityishenkilöiden tuen ja lahjoitusten merkitys ukrainalaisten auttamiseksi on korostunut. Vapaaehtoiset ovat omalla toiminnallaan, kuten lahjoituksilla, auttaneet Ukrainan taistelua itsenäisyyden ja vapauden puolesta. Vapaaehtoisilla on laajat verkostot, ja sitä kautta tieto esimerkiksi rintamalla tarvittavista tavaroista on poikkeuksellisella tasolla. Yhdistysten merkitys kokonaisuudessa on korvaamaton.

Tällä hetkellä haasteena on, että rahankeräyslaki ei määrittele yleishyödyllisyyttä tarkasti. Rahankeräyslupia valvoo Poliisihallitus, joka pohjaa tulkintansa rahankeräyslain esitöihin (HE 214/2018 vp) ja oikeuskäytäntöön (KHO 1984 II 139) siten, että esimerkiksi sotilaita saa tukea vain, jos he ovat osa laajempaa vastaanottajajoukkoa.

On ymmärrettävää, että asevoimien tukeminen sekä aseellisen tai tappavan avun toimittaminen on yksinomaan julkisen vallan tehtävä. Mikäli yksityishenkilöiden ja voittoa tavoittelemattomien yhdistysten toiminnassa on kuitenkin kyse humanitaarisen ja ei-tappavan avun toimittamisesta Ukrainan asevoimille sekä konfliktialueella oleskeleville ja sieltä lähteneille suomalaisille vapaaehtoisille, aiheuttaa epätarkka ja tulkinnanvarainen määrittely kuitenkin tilanteita, joissa ei aina ole etukäteen selvää, milloin tukeminen on hyväksyttävää ja milloin ei.

Yksi rahankeräyslain ja sen tulkinnan haasteista koskee rahankeräyslain 6 §:ää, jossa todetaan: "Rahankeräystä ei saa järjestää selvästi yleistä järjestystä tai turvallisuutta vaarantavan tai lainvastaisen toiminnan rahoittamiseksi." Tällä hetkellä ongelmana on, että Poliisihallitus tulkitsee muun muassa sotavarusteiden hankinnan "selvästi turvallisuutta vaarantavan toiminnan rahoittamiseksi". Epäselvyyksiä on myös siitä, miten "sotavaruste" määritellään. Selkeämpää olisi, että "sotavarusteen" sijasta rahankeräysvarojen käyttö kielletäisiin luvanvaraisten esineiden, kuten aseiden, ammusten ja räjähteiden, ostamiseen. Tämä olisi selkeä ja ennakoitava linjaus, joka mahdollistaisi kuitenkin tehokkaan avustamisen.

Poliisihallitus ei ole halukas muuttamaan tulkintaansa yleishyödyllisyydestä. Sääntelyn selkeyttämiseksi tarvitaankin lain muutos tai sisäministeriön tarkennus. Nopeavaikutteinen tapa turvata

Kirjallinen kysymys KK 469/2024 vp

apu Ukrainaan olisi lisäksi harkita pienkeräysluvan ylärajan nostamista esimerkiksi 50 000 euroon.

Tiedossa on jo yksi Poliisihallituksen päätös, joka vaikeuttaa tuen saamista perille. Myös hallinto-oikeus on hylännyt kahden yhdistyksen valituksen rahankeräysluvista, joiden myötä oltaisiin haluttu kerätä rahaa suoraan Ukrainan asevoimille tai niiden koulutukseen. Pahimmassa tapauksessa uhkana on laajamittaisempi lupien menettäminen tulkintaepäselvyyksien vuoksi. Tämä romuttaisi yhdistysten toiminnan ja vähentäisi Ukrainan tukea miljoonien eurojen edestä. Vastavasti, mikäli Suomi joutuisi joskus sotatilanteeseen, kolmannen sektorin rahankeräykset omien sotilaiden ja varusmiesten hyväksi olisivat kiellettyjä.

Määritelmää tukikeräysten yleishyödyllisyydestä on syytä selventää sisäministeriön tai sisäministerin tarkennuksella rahankeräyslakiin siten, että Ukrainan asevoimien tukeminen on hyväksyttävää toimintaa. Ei Venäjän tukeminen tai minkään muun aseellisen ryhmittymän tukeminen, vaan vain ja ainoastaan Ukrainan tukeminen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Millaisiin toimiin ministeri ryhtyy taatakseen, että kolmannen sektorin tuki varmistetaan Ukrainan puolustajille, ja

onko sisäministeriö valmis uudistamaan rahankeräyslakia tai tarkentamaan yleishyödyllisyyden tulkintaa, jotta elintärkeän avun kerääminen ja saattaminen perille Ukrainaan varmistetaan kaikissa tilanteissa?

Helsingissä 19.12.2024

Pinja Perholehto sd
Oras Tynkkynen vihr
Vesa Kallio kesk
Pauli Aalto-Setälä kok
Vilhelm Junnila ps
Eeva-Johanna Eloranta sd
Jarno Limnell kok
Atte Harjanne vihr
Saara-Sofia Sirén kok
Johan Kvarnström sd
Aleksi Jänntti kok
Miapetra Kumpula-Natri sd